

КОМПІЛЯЦІЯ ДАНИХ (БАЗА ДАНИХ) – ПИТАННЯ ДЛЯ НАУКОВОГО ОСМИСЛЕННЯ

Литвин С.Й.,

*к.ю.н., доцент кафедри міжнародного приватного
права, правосуддя і адвокатури
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Загальні світові тенденції щодо гармонізації законодавства в частині забезпечення інтересів осіб, що вклали значні кошти в створення компіляції даних (бази даних), продиктовані двома принциповими умовами: 1) економічною – необхідністю забезпечити стійкий та рівномірний розподіл інвестицій у виробництво та використання компіляції даних (бази даних); і 2) суто юридичною – визначити правовий режим компіляції даних (бази даних), який би охоплював оригінальні та неоригінальні компіляції даних (бази даних).

З огляду на це постає необхідність в науковому осмисленню наступних тез з компіляції даних, точніше їх «юридичних властивостей».

1. Сучасні бази даних в значній мірі вийшли за межі авторського права. На сьогоднішній день бази даних не можна просто кваліфікувати як об'єкт авторського права (традиційні збірники чи складені твори) через різке збільшення обсягів використання та зміни співвідношення кількості об'єктів, що охороняються і не охороняються, у їх складі. Зазначене співвідношення творів, даних або будь-якої іншої незалежної інформації у складі бази даних прямо обумовлює і відбивається в різному правовому режимі таких об'єктів.

2. Право упорядника (виробника) бази даних як особливе право не вкладається в класифікацію виключних прав, закріплену в ст.ст. 423, 424 ЦК України. Воно не є ні виключним, оскільки не належить до майнових прав, ні особистим немайновим, адже таке право не обов'язково прив'язане до особистості, тобто не обов'язково належить фізичній особі. Віднести його до «інших прав», які згадує ст. 424 ЦК України, також навряд чи можливо, оскільки на відміну від права слідування або права доступу, воно є несамостійним. Швидше право упорядника, виробника бази даних являє собою механізм адаптації класичної моделі права до відносин, пов'язаних із упорядкуванням, підбором даних або матеріалів, що складають базу даних. Невизначеність місця даного права в загальній класифікації прав на об'єкти інтелектуальної власності породжує невизначеність у регулюванні цих відносин.

3. Особливий режим (*sui generis*) бази даних базується на принципово іншій, порівняно з авторським правом, основі. Так, якщо для визнання бази даних об'єктом авторського права необхідним є лише творчий внесок в її створення, то визнання бази даних об'єктом *sui generis* є обов'язковим суттєвий вклад у процес підбору (добору), розташування та упорядкування змісту бази даних. Саме ця властивість детермінує поведінку людини – суб'єкта права та в загальному вигляді визначає правовий режим бази даних. Обґрунтовується, що доцільно передбачити дворівневий правовий режим: за творчими базами даних зберігається їх авторсько-правова охорона в якості літературних складених творів (збірників), тоді як будь-які бази даних («творчі» і «нетворчі») за певних умов отримують захист у формі *sui generis* (права «особливого роду»).

Пропонується встановити два види правового режиму для бази даних. База даних, яка створена в результаті творчої діяльності («зібрання незалежних творів, даних чи інших матеріалів, які систематично чи методично упорядковані і доступні індивідуально за допомогою електронних та інших засобів») підлягає охороні відповідно до норм авторського права. Разом з тим відносно змісту

бази даних, окрім можливості його авторсько-правової охорони, ввести право *sui generis*.

Авторсько-правова охорона бази даних і охорона *sui generis* можуть бути встановлені на одну й ту ж базу даних, але кожна з них має самостійний характер відносно авторсько-правової охорони складових частин змісту бази даних

Відповідно до вказаного правового режиму «*sui generis*» упорядник (виробник) бази даних, який доведе, що було зроблено якісно та/або кількісно значний внесок при підборі (доборі), розташуванні чи упорядкуванні змісту бази даних, може забороняти вилучення та (чи) повторне використання всього змісту бази даних або її значної частини, і це стосується не тільки виготовлення «контрафактної конкурентної продукції, але й будь-якого користувача, який своїми діями завдає значної шкоди інвестиціям у якісному чи кількісному вимірі. Об'єктом права виробника, упорядника бази даних слід вважати не базу даних як складений твір (збірник), а зміст будь-якої бази даних.

Висвітлення окремих міркувань власного дослідження компіляції даних (баз даних) як об'єкту цивільних прав в рамках наукової конференції, є своєрідним «запрошенням» автора приділити належної уваги питанню визначення на особливого режиму (*sui generis*) компіляції даних (баз даних) та підняти його вирішення на науковий рівень.